בסייעתא דשמיא

תורה שבכתב

הפצת ועידוד לימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י

המפעל העולמי תורה שבכתב
עידוד לימוד ויגיעת פיעורה הקדושה עם פירוש רש"י

יו"ל ע"י קרן תרי"ג לזיכוי הרבים
לטובת נשמת הרבני הנגיד הנכבד
הרה"ח ר' אריה (לייבל)
בהרה"ח ר' יונה רובין ז"ל

פרשת ויצא | גיליון קמ"ה (שנה ד') | כסליו תשפ"ז

יַעֲקֹב אָבִינוּ בַּדֶּרֶךְ לְחָרָן, בְּבֵית לָבָן, וּבִיצִיאָתוֹ מִשָּׁם

תוכן

בְּסוֹף פָּרָשַׁת תּוֹלְדוֹת לָמַדְנוּ שֶׁיַּעֲקֹב יָצָא מִבֵּית אָבִיו בִּבְרִיחָתוֹ מִפְּנֵי עֵשָׂו, בְּפָרָשָׁה זוֹ אָנוּ מְמַשִּׁיכִים לִלְמֹד עַל דַּרְכּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אֶל חָרָן, וְעַל הַתְּקוּפָה בָּהּ הִתְגּוֹרֵר בְּחָרָן סְמוּךְ לְלָבָן, כְּשֶׁהוּא עוֹבֵד אֶצְלוֹ בְּשָׁמְרִית הַצֹּאן, וְנִשֵּׂא אֶת לֵאָה וְרָחֵל, וּבִלְהָה וְזִלְפָּה, וּמֵהֶן יָצְאוּ הַשְּׁבָטִים, עַד לְבִרְיחָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב מִבֵּית לָבָן.

נושאים

חֲלוֹם יַעֲקֹב • עֲדְרֵי הַצֹּאן בְּחָרָן וְהוֹרֶדֶת הָאֶבֶן מֵהַבְּאֵר • נִשּׂוּאֵי יַעֲקֹב עִם לֵאָה וְרָחֵל וְהָלְדַת בָּנֵיהֶם • נִשּׂוּאֵי יַעֲקֹב עִם בִּלְהָה וְזִלְפָּה וְהָלְדַת בָּנֵיהֶם • שְׂכַר הַצֹּאן הַנְּקֻדִּים וְהָעֲקוּדִים • בְּרִיחַת יַעֲקֹב • רְדִיפַת לָבָן וְחִפּוּשׂ הַתְּרָפִים • כְּרִיתַת בְּרִית בֵּין יַעֲקֹב לְלָבָן • מַלְאֲכֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בָּאִים לִקְרַאת יַעֲקֹב.

זמן

פָּרָשַׁת וַיֵּצֵא מַקִּיפָּה תְּקוּפָה בַּת 20 שָׁנָה, מִתּוֹכָם 14 שָׁנוֹת עֲבוֹדַת יַעֲקֹב בְּשָׁמְרִית הַצֹּאן, כַּאֲשֶׁר בְּשָׁנִים אֵלּוּ נוֹלְדִים אֶחָד עָשָׂר מֵהַשְּׁבָטִים, וְעוֹד 6 שָׁנִים שֶׁיַּעֲקֹב נִשְׁאַר לְעָבְדוֹ אֶצֶל לָבָן בְּשָׂכָר לְקִבְּלַת צֹאן נָקוּד.

מקום

בְּפָרָשָׁתֵנוּ אָנוּ לְמֵדִים עַל שִׁשָּׁה מְקוֹמוֹת בָּהֶם הָיָה יַעֲקֹב:

א. בֵּית עֵבֶר – 14 שָׁנָה שֶׁל עֵסֶק הַתּוֹרָה.
ב. סְמוּךְ לְחָרָן – נְזִכַּר שֶׁעָבַר בְּהַר הַמּוֹרִיָּה וְלֹא הִתְפַּלֵּל, וְהֶחֱלִ לְחֲזוֹר אֲחוֹרַנִּית.
ג. לוּז (בֵּית אֵ-ל) – לְשֶׁם הִגִּיעַ הַר הַמּוֹרִיָּה.
ד. חָרָן – 20 שָׁנָה בְּבֵית לָבָן.
ה. הַר הַגִּלְעָד – מָקוֹם הַמַּפְגָּשׁ שֶׁל לָבָן וְיַעֲקֹב.
ו. מַחֲנַיִם – מָקוֹם הַגְּעַת מַלְאֲכֵי הָאָרֶץ לְלִוּוּיוֹ.

מבט

שמות השבטים והטעם לקריאת השם

ראובן	ראה ה' בעניי ועלבוני שאגי שנואה	ראו מה בין ראובן בני, ובין עשיו בנו של יצחק חמי, שעשיו ביקש להרוג את יעקב אף שסכר הבבורה מרצונו, וראובן הציל את יוסף מהבור אף שהבבורה עברה אליו שלא ברצונו
שמעון	שמע ה' כי אנכי שנואה ונתן לי בן זה	
לוי	הפעם ילוה אלי בעלי בדעתו ולא יהיה לבעלי שום פתחון פה, כי קיבלתי את חלקי 3 בנים	מלאך גבריאל הביא אותו לפני הקב"ה שליוה אותו ב-24 טתנות כהונה
יהודה	הפעם אודה את ה' שנטלתי בנים יותר מחלקי	
דן	בתחילה דן ה' אותי לחובה שאהיה עקרה, ושוב דן אותי לזכות	
נפתלי	התעקשתי והפצרתי, בדרכה דרכים מפותלות ומסובבות השתדלתי אצל אלקים עד שזכיתי לבן	התפילות שביקשתי התקבלו, ומכותן זכיתי לבן	לשון חיבור, כמו 'עמיד פתיל', כאת ה' זכיתי להתחבר עם אחותי
גד	גד פירושו מזל, בא מזל טוב	גד פירושו חתוך, שנולד מהול	לשון בגידה שאמרה לאה ליעקב, בגדת בי כאשר נשאת את שפחתי
אשר	הבנות שיבחו ואישרו את השבח שלי		
יששכר	ה' נתן לי את שכרי על כך שמסרתי את זלפה שפחתי לבעלי		
זבולון	ה' נתן לי חלק טוב ומכאן והלאה יקבע בעלי אצלי את בית-המבול [בית המגורים] שלו		
יוסף	אסף ה' את החרפה שלי שאמרו לי שאנשא לעשיו בגלל שאני עקרה	אסף ה' את חרפתי, שיהיה לי בכוי להלות את התקלות בבית	יוסף ה' לי עוד בן אחר
בנימין	רחל קראה לו בשם 'בן אוני', כלומר הבן שנולד מתוך הצער שלי	יעקב קרא לו בנימין - 'בן ימין', שנולד בארץ כנען, הנמצאת בצד ימין של ארם נהריים	'בן ימים', שנולד ליעקב בשיבתו זקן ושבע ימים

תמצית 'הלימוד היומי' לפרשת ויצא:

יום ראשון, ה' בכסליו

חלום יעקב בדרך לחרן | נדרו של יעקב

אחרי שיעקב ברח מבית אביו מפני עשיו אחיו שביקש להורגו, ולאחר שיעקב למד 14 שנה בבית עבר בלי לישון בלילה, הוא המשיך בדרכו לחרן. כשהתקרב לחרן נזכר שלא התפלל בהר המוריה, והחל לחזור אחורנית. כשהגיע לעיר 'לוז', נעקר הר המוריה והגיע לשם. פתאום שקעה השמש, ויעקב הניח סביב לראשו אבנים שהפכו לאבן אחת, וכך שכב לישון. בחלומו ראה מלאכים עולים וירודים בסולם המגיע השמיימה. ה' התגלה אליו והבטיח לשומרו בדרכו. בקומו נחרד יעקב מקדושת המקום, הקים מזבח מהאבן שתחת ראשו, ונדר שאם ה' ישמור עליו ויקיים כל הבטחותיו, הוא יעבוד את ה' על מצבה זו, ויעשר את אשר לו.

יום שני, ו' בכסליו

עדרי הצאן | יעקב בבית לבן | רחל ולאה

עם הגעתו לחרן ראה יעקב שלשה עדרים של צאן סמוך לבאר. הוא שאל לרועים מדוע הם נמצאים כאן באמצע היום, ומדוע אינם משקים הצאן, הם ענו לו שאבן גדולה מונחת על הבאר והם ממתינים שכל הרועים יחד יתאספו להורידו. בתוך כך, הגיעה רחל עם הצאן של לבן אביה, ויעקב הסיר את האבן מהבאר והשקה את צאן רחל. יעקב סיפר לה כי הוא קרוב משפחתה, וכאשר לבן שמע על האורח, הוא רץ לקראתו בנסיון למצוא כסף הטמון עמו. לבן הכניסו לביתו לחודש ימים בהם יעקב היה רועה את צאנו, ובסיומם שאל לבן את יעקב מה משכורתו. הכתוב גם מספר על רחל ולאה בנות לבן.

יום שלישי, ז' בכסליו

נישואי יעקב עם לאה ורחל | הולדת 8 שבטים

לבן נעתר לבקשת יעקב לתת לו את בתו רחל לאשה, ובתמורה התחייב יעקב לעבוד אצלו תחילה שבע שנים. בסיום שבע השנים כשהגיע יום הנישואין, רימה לבן אותו ומסר את לאה במקום רחל, כשרחל שריחמה על לאה שלא תיכלם מסרה לה את הסימנים שמסר לה יעקב. למחרת התלונן יעקב ללבן על רמאותו, ולבן ענה לו שבסיום שבעת ימי המשתה של לאה, הוא יתן לו את רחל, בתמורה שיעבוד עוד שבע שנים. לאה זוכה תחילה לארבעה בנים: ראובן, שמעון, לוי ויהודה. ורחל שקנאה במעשיה הטובים, אמרה ליעקב שיתפלל עליה להיפקד בבנים. רחל מסרה ליעקב את בלהה שפחתה לאשה, ובלהה זוכה לשני בנים: דן ונפתלי. בהמשך, גם לאה מסרה את זלפה שפחתה ליעקב, והיא זוכה לשני בנים: גד ואשר.

יום רביעי, ח' בכסליו

הולדת 3 שבטים ודינה | בקשת יעקב לשוב לביתו

ראובן הביא דודאים ללאה אמו, וכאשר רחל ביקשה מלאה לקבל מהדודאים, היא הסכימה בתמורה שיעקב יעביר את דירתו אל האהל שלה. לאחר מכן זוכה לאה לעוד שני בנים: ישששכר וזבולון, ולבת – דינה. אחר כך זכר ה' את מעשי הוויתור של רחל ללאה, והיא זוכה לבן: יוסף. אחרי הולדת יוסף, שהיה כלהבה נגד עשיו, ביקש יעקב רשות מלבן לשוב לארצו, אבל לבן ביקש ישאר אצלו כי בזכותו בירכו ה' בבנים זכרים.

יום חמישי, ט' בכסליו

שכר יעקב בצאן הנקוד | לקראת חזרת יעקב לביתו

יעקב נעתר לבקשת לבן ונשאר לעבוד עוד שש שנים, כשהוא מבקש בשכרו צאן נקוד וטלוא. לבן הסכים לכך ויעקב נעץ מקלות מקולפים בשקתות המים מול הצאן, וכך הוא זכה להרבה צאן נקודים וטלואים, מהם התעשר יעקב וקנה לעצמו עבדים וגמלים וחמורים. יעקב גם ראה בחלום שהמלאכים מביאים לעדרו צאן נקוד מעדרו של לבן. כששמע יעקב שבני לבן מתרעמים על עושרו, וגם הבחין שלבן אינו מאיר לו פנים, הוא החליט לשוב לארץ, וגם ה' מתגלה אליו ואומר לו לשוב לארץ ולקיים את נדרו להקים מזבח. גם רחל ולאה עודדו את ההחלטה, אחרי שאביהן התנהג אליהן כנשים נוכריות.

יום שישי, י' בכסליו

בריחת יעקב | רדיפת לבן אחרי יעקב | חיפוש התרפים

יעקב יצא לדרך עם משפחתו בלי להודיע ללבן. לבן רדף אחריו ופגש את יעקב בהר הגלעד ביום השביעי. בלילה שלפני המפגש, נגלה ה' ללבן והזהירו שלא לדבר עם יעקב מטוב ועד רע. בפגישתם בבוקר התלונן לבן באוזני יעקב על הבריחה ועל גניבת התרפים, יעקב השיבו על טענותיו, ונתן לו רשות לחפש את התרפים, ללא שיעקב ידע שרחל גנבה את התרפים והניחה אותם בכר הגמל וישבה עליהם. יעקב נזף בלבן על החיפוש לשווא, וסיפר על עבודתו נאמנה אצלו עשרים שנה.

שבת קודש, י"א בכסליו

הברית והמצבה | מלאכים לקראת יעקב

לבן ויעקב כרתו ברית שם בהר שלא יעשו רע זה לזה, ושיעקב לא ישא נשים נוספות, כאשר יעקב מקים אבן מצבה והעמיד גל אבנים, כעדות על הברית, וכן ערכו סעודה לכבוד הברית. יעקב המשיך לדרכו, כשמלאכי ארץ ישראל באו לקראתו ללוותו.

להתעמק בפתעניגים

עונג שבת בעומק פירוש רש"י

מי הם 'אחיו'?

וַיִּזְבַּח יַעֲקֹב זֶבַח בָּהָר וַיִּקְרָא לְאֶחָיו לֶאֱכָל לָחֶם וַיֹּאכְלוּ לָחֶם וַיָּלִינוּ בָּהָר (בראשית לא, נד)

רש"י: וַיִּזְבַּח יַעֲקֹב זֶבַח – שָׁחַט בְּהֵמוֹת לַמִּסְעָדָה. לְאֶחָיו – לְאוֹהֲבָיו שֶׁעִם לָבָן.

יש להקשות, שהרי לעיל נאמר (פסוק מו) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְאֶחָיו לִקְטוּ אֲבָנִים, ושם פירש רש"י: 'לְאֶחָיו - הֵם בָּנָיו, שֶׁהָיוּ לוֹ אַחִים נִגְּשִׁים אֵלָיו לְצָרָה וּלְמִלְחָמָה', ואם כן, מדוע כאן שינה רש"י ופירש 'לְאֶחָיו - לְאוֹהֲבָיו שֶׁעִם לָבָן' [דהיינו אוהביו של יעקב שבאו עם לבן], ולא פירש גם כאן 'לְאֶחָיו - הֵם בָּנָיו'?

ביאור זך וישר כותב **רבינו הט"ז ב'דברי דוד'**: רש"י דקדק ממה שנאמר כאן 'וַיִּקְרָא לְאֶחָיו', משמע שלא היו סמוכים אליו והיה צריך לקרוא להם, וזה לא שייך אצל בניו שבוודאי הלכו בסמוך לו ולא היה צריך לקרוא להם, ואף שבפרשת ויחי כתוב (בראשית מט, א) וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בָּנָיו, שם היה לכל אחד דירה מיוחדת במצרים וקראם לבוא אליו, אבל כאן שבניו היו בסמוך אליו לא היה צריך לקרוא להם, אלא בהכרח שהכוונה שקרא לאוהביו שהיו עם לבן.

ואילו **רבינו אברהם מבאר ב'ספר הזכרון'** בסגנון אחר, שסבר רש"י שכאן לא יתכן לפרש שהכוונה על בניו, כי הרי רש"י מבאר 'וַיִּזְבַּח יַעֲקֹב זֶבַח - שָׁחַט בְּהֵמוֹת לְמִשְׁתֶּה', ולאיזה סיבה וטעם יעשה יעקב משתה לבניו בשעת כריתת ברית עם לבן? אלא על כרחך הכוונה לאנשיו שהיו עם לבן, וקרא להם כדי שיראו את קיום האהבה והברית ביניהם.

ושבתי בשלום – מה הכוונה?

וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי (בראשית כח, כא)

רש"י: בְּשָׁלוֹם – שָׁלֵם מִן הַחֲטָאָה, שֶׁלֹּא לָמַדְתִּי מִדַּרְכֵי לָבָן.

לעיני הולמד דברי רש"י אלו יתעוררו שתי שאלות: **א.** מה ההכרח לפרש הכתוב 'בְּשָׁלוֹם - שָׁלֵם מִן הַחֲטָאָה', ולא לפרש כפשוטו שישוב בשלום בגופו בלי נזק? **ב.** למה הוצרך רש"י להוסיף את התיבות 'שֶׁלֹּא אָלַמַּד מִדַּרְכֵי לָבָן', ולא היה די לפרש רק 'בְּשָׁלוֹם - שָׁלֵם מִן הַחֲטָאָה'?

מתוק מדבש הוא ביאורו של **רבינו הט"ז ב'דברי דוד'**: רש"י דקדק בשינוי לשון הכתוב, שבשאר הבקשות ייחס את הבקשה אל הקב"ה: 'וְשָׁמַרְתָּנִי', 'וְנָתַן לִי', ואילו כאן ייחס את הדברים לעצמו, באומרו 'וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם', ולא אמר 'והשיבני בשלום', אלא על כרחך שאין הכוונה לשמירת הגוף בשלום, אלא לשמירה שלא יחטא, ובזה אין שייך לומר 'והשיבני בשלום', שהרי אמרו חז"ל (ברכות לג, ב) הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים.

אלא שאם כן עדיין קשה, אם אכן הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, איך התפלל יעקב שישוב בלא חטא?

מבאר **רבינו דוד פארדו ב'משכיל לדוד'**, רש"י דקדק ולא כתב 'בשלום מן **החטאים**', אלא 'בְּשָׁלוֹם - שָׁלֵם מִן הַחֲטָאָה' בלשון יחיד, דהיינו על חטא אחד מסוים, וכפי שרש"י מוסיף ומבאר על איזה חטא הכוונה 'שֶׁלֹּא אָלַמַּד מִדַּרְכֵי לָבָן', והיינו שלבן היה יודע במידת רמאותו, ואף שמעיקר הדין יעקב היה מותר להתנהג עם לבן הרמאי ברמאות, וכפי שאכן נהג עמו ברמאות בצאן הנקוד (כמבואר במסכת ב"ב קכג, א), אבל לכתחילה לא רצה להשתמש בדרך רמאות, ועל חטא זה ביקש שהקב"ה ישמרו שלא ילמד את דרכי הרמאות מלבן. ולכן בשובו מבית לבן התיירא 'שמא יגרום החטא' (ברכות ד, א, רש"י להלן לב, י), היינו חטא זה של רמאות, שהיה מותר לו לעשותו, אבל לפנים משורת הדין לא רצה לבוא לידי כך.

הבנת התורה

לב לדעת
הכרת והבנת מושג בתורה

דוּדָאִים | וַיִּמְצָא דוּדָאִים (בראשית ל, יד)

רש"י מסביר שהדודאים הם עשב הנקרא בלשון חז"ל (סנהדרין צט, ב לדעת לויי) 'שיגלי' [סיגלי], ובלשון הישמעאלים: 'יסמין', ובמסכת שבת (נ, ב) כותב רש"י שסיגלי יש בו שלשה עלים. בגמרא שם מובאת שיטת רב שדודאים הם 'ברוחי', ושיטת רבי יונתן שדודאים הם 'סביסקי' (ורש"י כתב שם שלא התפרש לנו מה הם).

גם הרמב"ן כאן נקט שדודאים הם 'ברוחים', וראובן הביא ענפי הדודאים או הפרי שהוא כדמות תפוחים, אבל את השורש העשוי בצורת אדם שיש בו ראש וידיים, לא הביא. ואילו במדרש (ב"ר ע, ב) מובאת שיטת רבי יצחק שדודאים הם 'שעורים', ושיטת ר' יהודה בר' סימון שדודאים הם 'מיישין' [פרי אילן הנקרא כן]. לעומת זאת דעת הרשב"ם והחזקוני שדודאים הם 'תאנים'.

חלק מהראשונים כותבים שראובן מסר את הדודאים לאמו משום שסגולתם להיפקד בבנים (וכמבואר בזוה"ק ח"א קנז, א), אולם הרמב"ן כותב שהביאם רק לשעשע את אמו ברייחם. דבר פלא כתב ב'צרור המור', שיש סכנה לעקור הדודאים מהאדמה, אך ראובן קשר את הדודאים אל חמור והחמור עקר את הדודאים ומת, ואחר כך לקח ראובן את הדודאים.

עיניים לראות
הבנת מילה אחת בתורה

זָכָרוֹן | וַיִּזְכֹּר אֱלֹקִים אֶת רָחֵל (ל, כב)

כיום נתפסת המילה 'זיכרון' כשם עצם שמשמעותו 'מאגר שבו נאגר מידע ותוכן'. יש מקום 'זיכרון' לקדושי השואה ויש מקום 'זיכרון' למאורעות היסטוריים, ויש גם 'זיכרון' של אנשי קשר בטלפון וכדו'.

לעומת זאת, בלשון הקודש המילה 'זִכָּרוֹן' אינה מאגר של זיכרון, אלא פעולה מתמשכת ומצליחה. בדיוק כמו שיש הבדל בין 'מחסן', חדר המשמש לאיחסון חפצים (שם עצם), לבין 'מאחסן' שמשמעותו פעולת הכנסת החפצים לתוך המחסן (שם פועל). כך יש הבדל בין שם עצם של מאגר זיכרון, לבין פעולת הזכירה.

רש"י מסביר על הפסוק 'וַיִּזְכֹּר אֱלֹקִים אֶת רָחֵל' שזכר לה את מסירת הסימנים, וגם את צערה שמא תינשא לעשיו. כך גם בכל התורה כולה, גם כשהמילה נכתבת כ'זיכרון' בפני עצמו, כגון (שמות יז, יד) 'כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר', אין הכוונה שיהיה בספר מאגר של מידע, אלא הכתיבה עצמה תשמש כעדות וזיכרון פעיל. כך גם לדוגמא (יהושע ד, ו) 'וְהָיוּ הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה לְזִכָּרוֹן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד עוֹלָם'. אין הכוונה שבהם שמור מאגר של זיכרון, כמובן, אלא הם משמשים לזכירה לבני ישראל.

אם כן, ההבנה של המילה 'זיכרון' היא פעולה של זיכרון, או חפץ המזכיר, אך לא 'מחסן של זיכרון', בשונה מההבנה כיום ש'זיכרון' הוא מאגר. כך אין מדויק לומר 'יש לפלוני זיכרונות עתיקים', אלא 'הוא זוכר מאורעות עתיקים'.

אזניים לשמוע
כללי רש"י והק' בדיקדוק הלשון

שֶׁבַע או שָׁבוּעַ? | מַלֵּא שְׁבַע זֹאת (בראשית כט, כז)

כמנהגו זה עשרות שנים, מדי יום שישי נכנס המנהל רבי פנחס אל הכיתות, ובוחן את הילדים על הפרשה. הילדים כבר זכרו שיש שאלה החוזרת על עצמה במבחן של המנהל מדי שנה בפרשת ויצא: למה כתוב 'מַלֵּא שְׁבַע זֹאת' -שואל המנהל – הרי 'שבוע' הוא לשון זכר, כפי שאומרים 'השבוע הזה', ולמה כתוב כאן 'שבוע זאת'?

הם גם יודעים שהתשובה נמצאת ברש"י הכותב: 'דְּבוּק הוּא, שֶׁהֲרֵי נָקוּד בַּחֲטָף, שְׁבוּעַ שֶׁל זֹאת, וְהֵן שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה'. ובחלק מהחומשים נוסף ברש"י: 'וְאִי אִפְשָׁר לוֹמַר 'שְׁבוּעַ מַמָּשׁ', שֶׁאִם כֵּן, צָרִיךְ לִנְקֹד בְּפַתָּ"ח (-הכוונה לקמ"ץ) הַשִּׁי"ן. וְעוֹד, שֶׁשָּׁבוּעַ לְשׁוֹן זָכָר, כְּדִכְתִיב (דברים טז, ט) שִׁבְעָה שָׁבֻעֹת תִּסְפֹּר לָךְ. לְפִיכָךְ אֵין מַשְׁמַע שָׁבוּעַ, אֶלָּא שִׁבְעָה, [שטייני"א בלע"ז].

ביאור הדברים: בדרך כלל כאשר מדברים על שבוע במשמעו הפשוט של שבעה ימים, הניקוד הוא – 'שָׁבוּעַ'. אולם כאשר המילה דבוקה ונסמכת אל המילה שאחריה, היא מנוקדת 'שְׁבַע', כי כך היא נהגית בחטף ובדיבוק אל המילה הבאה 'שִׁבְעַ-זֹאת'. כך שלבן לא אמר ליעקב להמתין סתם שבעה ימים נוספים, אלא אמר לו: 'מלא את שבעת ימי המשתה של האשה הזאת' (לאה)!

הוכחה נוספת לכך, היא מלשון זכר ונקבה: המילה 'שבוע' רגיל היא בלשון זכר (כמו 'שבוע זה'). וכיון שנאמר 'שְׁבַע-זֹאת' הרי זו הוכחה שהכוונה לאשה. שבעת ימי המשתה של האשה הזאת.

אולם נוסף על כך בחלק מהחומשים ברש"י: 'לְפִיכָךְ אֵין מַשְׁמַע שָׁבוּעַ, אֶלָּא שִׁבְעָה, [שטייני"א בלע"ז]', כלומר: אין הכוונה במילה 'שְׁבַע' במשמעות הרגילה של 'שבוע', [המחזור הקבוע והרגיל של שבעה ימים], כי אז נפרש 'השבוע של האשה הזאת', וזה לא יתכן, שהרי השבוע הוא של כל העולם כולו, ואין טעם לייחד את השבוע לאשה מסוימת, אלא המשמעות כאן של 'שְׁבַע', היא קבוצה מאוחדת ומסוימת של שבעה ימים מיוחדים, דהיינו 'שבעת-ימי-המשתה', של האשה הַזֹּאת (באר יצחק).

בדרך התורה
הפרשה ולקחה מאוצרם של גדולי הדורות

ריבוי תפילות

וַאֲמַר רָחֵל נִפְתּוּלֵי אֱלֹקִים נִפְתַּלְתִּי עִם אֲחֹתִי גַּם יָכֹלְתִּי (בראשית ל, ח).

רס"ג: וְאֲנִי מְפָכֵּחַ לְמִזּוֹן (דכריס לכ ה) עִקֵּשׁ וּפְתַלְתֹּל, נִתְעַקַּשְׁתִּי וְהִכְפַּלְתִּי פְּלִילוֹת וְנִפְתּוּלִים הִרְבֵּיתִי לַמָּקוֹם לְהִוּוֹת לָהֶם לְתַחֲנוּנִי. גַּם יָכֹלְתִּי – הִסְכִּיס עַל יָדַי וְכוּ', נִפְתַּלְתִּי – נִתְהַפַּכְתִּי הִפְלַלְתִּי.

לימוד חשוב ויסודי עולה מדברי רס"ג אלו: רחל העידה על עצמה שהיא התפללה שוב ושוב, בעקשנות של קדושה היא הפצירה הפצרות רבות, עד שתפילתה התקבלה. ומכאן עלינו לקחת את המסר החשוב להתחזק בתפילה, גם כאשר נראה שהתפילה טרם נענתה, וכדברי הגמרא (ברכות לב, ב): 'אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה, יחזור ויתפלל, שנאמר קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'.

תפילות בכל לילה

בעת שעלה הגאון **רבי רפאל ברוך טולידנו** זי"ע ממרוקו, בא אליו הגאון **רבי שלמה וולבה** זי"ע ושאלו בהתפעלות: איך זכה כבודו להקים כזה שבט של תורה, בנים ונכדים גדולי תורה וירא, למרות כל הניסיונות הקשים שם במרוקו. באיזה שיטה חינוכית נהג כבודו? השיב לו רבי רפאל ברוך: לא שיטה ולא שיטות, בכל לילה ולילה, אני ישבתי בחדר אחד בבית והרבנית בחדר אחר, וכעשרים דקות שפכנו דמעות בתפילה להצלחתם, כך בכל לילה שוב ושוב, ועם ריבוי התפילות הללו זכינו למה שזכינו!

15 שנה של תפילה!

יהודי אשר הקיפוהו חבילות של צרות נכנס אל הרה"ק **רבי יצחק מאיר מגאסטנין** זי"ע ותינה לפניו את צרת נפשו. חיזקו הרה"ק ואמר לו: תתפלל אל ה'! תאמר את כל ספר התהלים! לאחר כמה ימים בא לפניו האיש ההוא ונימת תרעומת בפיו: קיימתי את דברי הרבי, התפללתי אל ה' ואף סיימתי את כל ספר התהלים, ועדיין לא נושעתי. השיב לו הרה"ק מגאסטנין: פעם אחת התפללת? אצלי אידע פעם שהייתי זקוק לישועה בדבר נחוץ מאד, והתפללתי אל ה' יתברך חמש עשרה שנים ברציפות, עד שענו אותי מן השמים!

265 תפילות!

התבקש פעם הגאון רבי **יצחק זילברשטיין** שליט"א על ידי קבוצה גדולה של מעוכבי שידוך, שייכנס בשליחותם אל חותנו מרן **הגרי"ש אלישיב** זי"ע, ולשאול ממנו עצה והדרכה מה הם יכולים לעשות כדי להיושע. ענה לו הגרי"ש: יש לי עצה אחת עבורם, שיתפללו!

השיב חתנו הגאון רבי יצחק בתמיהה: להתפלל?! הלא זה מה שהם כבר עושים שנים רבות, עד שיבשו שפתותיהם מרוב תפילות!

אולם הגרי"ש עמד על שלו: ובכל זאת, שימשיכו להתפלל, אין עצה אחרת, אלא להתפלל ולהתפלל שוב ושוב, עד שהישועה תגיע מאת ה'!

כאשר חזר רבי יצחק שליט"א על תשובת חותנו באוזני מרן **הגראי"ל שטיינמן** זי"ע, הוא ניגש אל ארון הספרים והוציא ספר מלכים והצביע על הפסוק (מלכים ב' ד, א) ואשה אחת מנשי הנביאים צעקה אל אלישע וגו', ועל דברי הרד"ק שם שפירש כי היא התפללה 265 תפילות כמנין 'צעקה', הרי לנו שגם לאחר 264 צעקות ושוועות לא נענתה, ואילו בפעם ה-265 היא נושעה ואירע הנס המופלא, הרי לנו שאין אנו יודעים כמה תפילות צריך עד לישועה, ולפעמים חסרה רק עוד תפילה אחת, או עוד כמה תפילות, והישועה בוא תבוא!

למה אתה צועק שוב?

סיפר **רבינו החפץ חיים** זי"ע לפני תלמידיו בישיבת ראדין: הלכתי פעם ברחוב, ונתקלתי במחזה של יהודי עומד עם עגלה מלאה תפוחים, והוא צועק ומכריז שוב ושוב על מרכולתו 'בואו לקנות! סחורה טובה! תפוחים נאים! בואו לקנות!', כך חזר על קריאתו שוב ושוב, ובכל זאת לא ראיתי שאיש ניגש אליו. אחרי שעתיים חזרתי שוב לאותו מקום, סיפר החפץ חיים, ועדיין אני רואה את מיודענו עומד על עמדו וצועק בקול ניחר, ואף אחד אינו מתייחס. ניגשתי אליו ושאלתי אותו: אמור לי יהודי יקר, מדוע אתה צועק ללא הרף? הרי אין איש ניגש אליך, האם אתה מרויח משהו? האם לא חבל על המאמצים? ענה לו היהודי: רבי, אמנם צועק אני כל היום, ואינך רואה כמעט שניגשים אלי, אך למעשה, בלילה כששב אני לביתי ועורך את החשבון, אני נוכח לדעת שברוך ה' יש לי ממה לחיות...

הפטיר החפץ חיים ואמר לתלמידיו: אתם מבינים? ממעשה זה למדתי איך אנחנו צריכים לצעוק להקב"ה, צועקים פעם, ועוד פעם, ועוד פעם, ומבקשים שוב ושוב, ובסוף בוודאי רואים שהישועה הגיעה!

מרגליות בפרשה

עלייה לתורה בשם הסבא

הַיְדַעְתֶּם אֶת לָבָן בֶּן נָחוֹר (בראשית כט, ה)

בספר **תרומת הדשן** (סי' כא) דן כיצד לקרוא לעלייה לתורה לאדם שאביו מומר. הוא פוסק שאין לקרוא לו בשמו הפרטי בלבד, כדי שלא לביישו בשינוי משאר העולים שקוראים להם בשם אביהם, אלא עדיף לקרוא לו על שם סבו.

והוא מביא ראיה נפלאה מהפסוק: התורה קוראת לו 'לָבָן בֶּן נָחוֹר', בעוד שנחור היה סבו! מכאן שניתן לקרוא לאדם על שם סבו! (פסק זה הובא להלכה בדברי הרמ"א, או"ח סי' קל"ט ס"ג).

שבע שנים - כשנה

וַיַּעֲבֹד יַעֲקֹב בְּרָחֵל שֶׁבַע שָׁנִים וַיִּהְיוּ בְעֵינָיו כְּיָמִים אֲחָדִים (בראשית כט, כ)

על המילים 'יָמִים אֲחָדִים', מציין רש"י (פסוק יח) את הבטחת רבקה ליעקב בטרם צאתו: 'וְיָשַׁבְתָּ עִמּוֹ יָמִים אֲחָדִים'. אך עדיין צריך להבין כיצד הפכו שבע שנים ל'יָמִים אֲחָדִים'?

מבאר הרה"ק **החוזה מלובלין** זי"ע: השבתות נקראים 'אֲחָדִים', כידוע שהשבת נותרה יחידה ללא בן-זוג כשאר ימי החול. והמילה 'יָמִים' פירושה שנה שלמה (כמו 'יָמִים תִּהְיֶה גְּאֻלָּתוֹ'). נמצא ש'יָמִים אֲחָדִים' משמעותם – שנה שכולה שבתות!

מעתה החשבון מדויק להפליא: בשנה רגילה ישנן 52 שבתות. אם נכפיל 52 שבתות ב-7 שנים, נקבל בדיוק 364 ימי שבת – שהוא מניין ימות שנה שלמה! כלומר, כדי לאסוף "שנת שבתות" אחת מלאה ('יָמִים אֲחָדִים'), נדרש יעקב לשהות בחרן בדיוק שבע שנים.

לדבר אהבה וריעות

וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב אַחַי מֵאַיִן אַתֶּם (בראשית כט, ד)

יעקב אבינו פוגש רועים שמעולם לא הכיר, ובכל זאת פונה אליהם בתואר 'אַחַי'. לפי שיעקב 'לימד לשונו לדבר אהבה וריעות'. המרגיל עצמו לדבר בשפת האהבה והאחווה, כל אדם שנקרה בדרכו הופך עבורו לאח.

(העמק דבר)

תרפים לאור הנר

וַיְמַשֵּׁשׁ לָבָן אֶת כָּל הָאֹהֶל וגו' וַיַּחְפֹּשׂ וְלֹא מָצָא אֶת הַתְּרָפִים (בראשית לא, לד-לה)

הפסוק מתאר את מעשי לבן, תחילה 'וַיְמַשֵּׁשׁ', ולאחר מכן נאמר 'וַיַּחְפֹּשׂ'. מה הוסיף לבן ב'חיפוש' על פני ה'מישוש'?

מבאר בספר **'ברכת איש'**: בגמרא (פסחים ז, א) מבואר ש'חיפוש' משמעותו תמיד בדיקה לאור הנר, ככתוב (צפניה א, יב): "אֲחַפֵּשׂ אֶת יְרוּשָׁלַם בַּנֵּרוֹת". מאידך, במדרש (פרקי דר"א) מובא שהדרך לגרום לתרפים לדבר, היתה על ידי הדלקת נר לפניהם.

לכן, בתחילה לבן רק 'מישש' את האוהל ולא מצא. אך כיון שחשד שרחל יושבת עליהם, עבר ל'חיפוש' – הוא הדליק נר, כדי שיאיר על התרפים, יגרום להם לְדַבֵּר וכך יחשוף את מקומם!

כיצד מתרחשת קפיצת הדרך?

'קפיצת הארץ' היא קפיצה של שני חלקי ארץ זו לזו, או שהאדם קופץ ופורח באוויר?

בפרשתנו למדים אנו על בריחתו של יעקב אבינו לחרן, כשבדרכו נאמר (כח, יא): **'וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ'**. ובהמשך בקומו משנתו נאמר (כח טז-יט): **'וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ וגו'. וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹקִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמָיִם. וַיִּקְרָא אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא בֵּית אֵ-ל וְאוּלָם לוּז שֵׁם הָעִיר לָרִאשֹׁנָה'**.

בדרך לחרן היו שלושה חלקים: **א.** החלק הראשון כאשר יעקב הלך לחרן. **ב.** החלק השני, כאשר יעקב נתן דעתו לחזור להר המוריה. **ג.** החלק השלישי, כשיעקב הלך מהר המוריה לחרן.

אנו נעסוק כאן בחלק השני של הליכת יעקב מחרן להר המוריה.

רש"י (פסוק יא) מבאר, מדוע נאמר לשון **'וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם'**, ללמדנו שקפצה לו הארץ וכפי שמבואר בגמרא (חולין צא, ב) שכשיעקב אבינו הגיע סמוך לחרן תמה על עצמו, אפשר עברתי על מקום שהתפללו אבותי בהר המוריה ולא התפללתי שם?! חשב לחזור להר המוריה, ואז קפצה לו הארץ ולכן נאמר **'וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם'**.

> **בקפיצת הדרך, רגלי הקופץ מתנועעות, או שמא עומדות במקומן?**

הר המוריה הגיע לבית א-ל

ממשיך רש"י (פסוק יז) לבאר, שלכאורה יש כאן סתירה, שמצד אחד אומרת הגמרא, שאמר הקדוש ברוך הוא צדיק זה בא לבית מלוני ויפטר בלא לינה? מיד **'בא השמש'**, ויוצא מכך ששכב יעקב בהר המוריה, ומצד שני אומר הכתוב שיעקב קרא בשם בית אל למקום זה שהיה נקרא תחילה לוז, אם כן אין זה הר המוריה כי אם לוז.

לכך מבאר רש"י: **'אוֹמֵר אֲנִי, שֶׁנֶּעֱקַר הַר הַמּוֹרִיָּה וּבָא לְכָאן, וְזֶהוּ הָיָה קְפִיצַת הָאָרֶץ שֶׁבָּא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לִקְרָאתוֹ עַד בֵּית אֵ-ל'**. כלומר שיעקב החל לחזור מחרן להר המוריה וכשעבר בבית אל קפץ הר המוריה והגיע לבית אל, לכן היה שם המקום לוז אך בעבור שקפץ הר המוריה ללוז, היה זה בית אלוקים שקראו יעקב בית אל.

מדברי רש"י יוצא בבירור שקפיצת הארץ שהיתה ליעקב היא שהאדמה של הר המוריה קפצה והגיעה עד לבית אל.

יעקב קפץ לירושלים

אולם הרמב"ן תמה על פירושו של רש"י, מדוע קפצה הארץ ליעקב רק באמצע דרך חזרתו, כמבואר ברש"י שרק לאחר שיעקב אבינו כבר חזר מהלך כמה ימים מחרן עד לבית אל, רק עכשיו קפץ הר המוריה והגיע לבית אל, והלא אין בית אל בקצה ארץ ישראל שהיינו אומרים שקפץ ההר עד לקצוות ארץ ישראל.

באילת השחר (כח, יז) העיר עוד, מדוע לדעת רש"י יש קדושה למקום המקדש אם אינו עומד במקומו, כי זה הרי פשוט שאם יקח אדם עפר ממקום המקדש ויניחו במקום אחר לא יהפך זה למקום קדוש, אם כן, אף שכאן נעקר כל ההר ממקומו, עם כל זה חידוש הוא שיהא קדוש בקדושת המקדש.

מכח קושיותיו מבאר הרמב"ן שקפיצת הארץ היא, שיעקב הלך מרחק הליכה של כמה ימים כהרף עין, מחרן להר המוריה, ולא שהארץ עצמה קפצה.

ומדוע נקרא זה קפיצת **הארץ** ולא קפיצת **האדם**? מבאר ביד רמה (סנהדרין צה, א) שהיות ונראה זה לעיני הרואה מרוב מהירות כאילו הארץ היא שקפצה, לכך נקראת זו קפיצת הארץ אף שאכן יעקב אבינו הוא שקפץ.

חיבור חלקי אדמה

אכן עדיין צריך להבין כיצד מתרחשת קפיצת הארץ לכל אחת מהדעות?

ב"פה תואר' על המדרש (ב"ר נט, יא) מבאר, שקפיצת הארץ נעשה על ידי חיבור שני חלקים רחוקים זה מזה, דבר הנעשה על ידי שבירת הארץ, שהחלק שהיה במקום אחד עובר למקום אחר.

ריפוי האדמה

ומבאר לפי זה שדוד המלך אחר שנעשתה לו קפיצת הארץ התפלל שהארץ תתרפה משבריה, וכפי שאמר בתהלים (ס, ד) 'הרעשתה ארץ פצמתה רפה שבריה כי מטה'.

ומדוע הוצרך דוד להתפלל זאת? שמאחר שהארץ כבר קפצה שלושה פעמים לפני כן, אחד אצל אברהם במלחמת המלכים, וכן אצל אליעזר עבד אברהם בזיווגו של יצחק, וכן אצל יעקב אבינו כאן בפרשתנו, לכן היות וקפיצת הארץ עושה רושם בארץ ומפוררת אותה ראוי שתתרפה משבריה, ותפסיק לקפוץ בכל עת.

הליכה רוחנית?

לעומת זאת לדעת הרמב"ן קפיצת הארץ נעשית על ידי קפיצת האדם, מצאנו כמה לשונות כיצד מתרחשת קפיצת הארץ כזו.

ביד רמה (סנהדרין צה.) כותב: "קפצה, לשון דלוג, כלומר שנעשה לו נס, וקלו רגלי הפרד".

לעומת זאת המהר"ל (שם) כותב כי אין זו הליכה גשמית, ואין הרגלים מתנועעות כלל וכלל: "כי ההליכה הזאת הליכה אלקית... ודבר זה למעלה מן התנועה, אשר כל התנועה היא גשמית כאשר ידוע מענין התנועה... שהיה ההליכה הזאת הליכה אלקית עליונה, עד שאין למעלת הליכה הזאת התנועה הגשמית".

לִלְמוֹד

בראשית לא, כב-כג:

וַיֻּגַּד לְלָבָן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כִּי בָרַח יַעֲקֹב, וַיִּקַּח אֶת אֶחָיו עִמּוֹ וַיִּרְדֹּף אַחֲרָיו דֶּרֶךְ שִׁבְעַת יָמִים וַיִּדְבַּק אֹתוֹ בְּהַר הַגִּלְעָד.

רש"י: **בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי** – שֶׁהֲרֵי דֶּרֶךְ שִׁלְשֶׁת יָמִים הָיָה בֵּינֵיהֶם.

דֶּרֶךְ שִׁבְעַת יָמִים – כָּל מוֹתָן שִׁלְשָׁה יָמִים שֶׁהָלַךְ הַמַּגִּיד לְהַגִּיד לְלָבָן, הָלַךְ יַעֲקֹב לְפָנָיו, וְעוֹמֵד יַעֲקֹב וְרוֹחֵק מִלָּבָן שִׁשָּׁה יָמִים, וּבַשִּׁבְעִי הִשִּׂיגוֹ לָבָן, לְמִדְנוּ שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָלַךְ יַעֲקֹב בְּשִׁבְעָה יָמִים, לָבָן הָלַךְ בְּיוֹם אֶחָד (שֶׁנֶּאֱמַר: וַיִּרְדֹּף מַחֲרָיו שִׁבְעַת יָמִים, וְלֹשׁ נֶאֱמַר וַיִּרְדֹּף מַחֲרָיו שִׁבְעַת יָמִים).

לְהָבִין

שאלות להתבוננות:

אמונים אנו על החובה והזכות ללמוד את דברי רש"י בעיון ובהתבוננות, נבקש אפוא להקדיש את השיעור השבועי להבין דברי רש"י אלו, כאשר כל הלומד מתקשה בהבנתם על פי חשבון פשוט:

א. רש"י כותב באמצע דבריו **'וּבַשִּׁבְעִי הִשִּׂיגוֹ לָבָן'**, והדברים לכאורה תמוהים, כלפי איזה יום השביעי הכוונה, כי אם הכוונה ליום השביעי מאז יצא יעקב לדרכו לברוח מלבן, הרי מדברי רש"י מוכח שלבן השיגו **ביום הרביעי** ולא ביום השביעי, שהרי רש"י כתב תחילה שבסוף היום השלישי ליציאת יעקב היה יעקב במרחק של ששה ימים מלבן, ואז הגיע המגיד אל לבן, ולבן הלך ביום אחד מרחק של שבעה ימים, נמצא שכבר בסוף **היום הרביעי** השיג את יעקב.

ב. כיוצא בזה צריך להבין כוונת רש"י באומרו **'לְמַדְנוּ שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָלַךְ יַעֲקֹב בְּשִׁבְעָה יָמִים, הָלַךְ לָבָן בְּיוֹם אֶחָד'**, והוא פלא, שהרי יעקב לא הלך שבעה ימים, אלא ארבעה ימים!

לְהַשְׂכִּיל

מפרשי רש"י טרחו ועמלו רבות ביישוב דבריו על מכונם, וסללו בזה כמה דרכים ומהלכים מאירי עיניים, ונבוא היום אל העיון בחלק מדבריהם:

שביעי – ליציאת לבן

בראש ובראשונה נפתח בביאורו של **רבינו המהר"ל ב'גור אריה'**, הכותב שמה שכתב רש"י **'וּבַשִּׁבְעִי הִשִּׂיגוֹ לָבָן'**, אין הכוונה ליום השביעי ליציאת יעקב מביתו, אלא הכוונה ליום השביעי ליציאת לבן מביתו, כלומר: מביתו של לבן עד מקום גזירת צאנו היה מרחק של שלשה ימים, ויעקב היה אז בעיר [ולא במקום גזירת הצאן], ובטרם יצא יעקב לברוח לדרכו המתין לשעת הכושר שלבן ילך ויתרחק – במשך שלשה ימים - מביתו עד מקום גזירת צאנו, ואז מצא יעקב שעת הכושר לצאת לדרך, כיון שלבן היה רחוק ממנו מרחק של שלשה ימים, ובאותו היום מיד התחיל יעקב לברוח וללכת במשך שלשה ימים, ותיכף עם בריחתו, הלך המגיד [מהעיר עד צאנו של לבן] במשך שלשה ימים להגיד ללבן כי ברח יעקב, **וביום הרביעי להליכת יעקב - שהוא היום השביעי ליציאת לבן אל הצאן**, אז הלך לבן במשך יום אחד מרחק של שבעה ימים.

הלך יעקב – התרחק יעקב

ומה שכתב רש"י **'לְמַדְנוּ שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָלַךְ יַעֲקֹב בְּשִׁבְעָה יָמִים, הָלַךְ לָבָן בְּיוֹם אֶחָד'**, אף שבפועל הלך יעקב רק ארבעה ימים, מבאר **הגור-אריה**, שאין כוונת רש"י כפשוטו **'שֶׁהָלַךְ יַעֲקֹב בְּשִׁבְעָה יָמִים'**, אלא שהתרחק מלבן במשך שבעה ימים, דהיינו מהיום הראשון שיצא לבן אל צאנו, התחיל תהליך ההרחקה של יעקב מלבן, כי ברגע שלבן יצא אל הצאן ממילא נעשה יעקב רחוק ממנו.

אילו היה יוצא ממקום לבן

ואילו **רבינו הרא"ם** מבאר בסגנון אחר את כוונת רש"י באומרו **'שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָלַךְ יַעֲקֹב בְּשִׁבְעָה יָמִים'**, אין הכוונה שיעקב בפועל הלך שבעה ימים [שהרי הלך רק ארבעה ימים], אלא הכוונה שלבן הלך ביום אחד את הדרך שיעקב היה ראוי וצריך ללכת אילו היה יעקב יוצא לדרך ממקום צאנו של לבן (ופירוש זה נמצא גם בהדר זקנים לבעלי התוספות בשם יש מפרשים).

מהיכן יצא יעקב?

נשים לב, שלדעת הגור אריה מבואר שיעקב יצא לדרך מהעיר, ואילו לבן היה אז רחוק מהעיר במקום גזית הצאן.

אולם **רבינו יעקב קניזל, בפירוש 'הרי"ק' על פירוש רש"י**, כותב מהלך אחר, כי הנה לעיל בפרשה נאמר (בראשית ל, לו) **'וַיָּשֶׂם דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בֵּינוֹ וּבֵין יַעֲקֹב**, דהיינו שלבן הרחיק את יעקב מצאנו מרחק של שלשה ימים, וזו כוונת רש"י **'שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָלַךְ יַעֲקֹב בְּשִׁבְעָה יָמִים'**, כי אכן הלך יעקב שבעה ימים, דהיינו שלשה ימים הלך יעקב בתחילה כאשר נפרד מלבן והלך יעקב אל מקום הצאן של יעקב, ומאותו מקום יצא יעקב לדרכו והלך עוד ארבעה ימים, כך שהלך שבעה ימים (וראה גם בידי משה על המדרש, ב"ר עד, ו, שכתב שנחלקו אמוראים אם יעקב יצא לדרך מהעיר או ממקום הצאן).

מהיכן יצא לבן?

מהלך רביעי כותבים **רבותינו בעלי התוספות ב'הדר זקנים'**, שכך היה המעשה:

יעקב ולבן שניהם היה גרים בעיר אחת, ולבן הלך לגוז צאנו שהיה רחוק מהעיר מרחק שלשה ימים, והצאן של יעקב גם היה רחוק מהעיר שלש ימים [בצד אחר, מרחק שלשה ימים מלבן], אלא שיעקב שהה אז בעיר בשעה שלבן הלך לצאנו, ואחר שלבן הגיע לצאנו במרחק שלשה ימים אז יצא יעקב מהעיר, והשליח הלך במשך שלשה ימים אל לבן, וביום השלישי כששמע לבן על כך **התחיל לבן לחזור אחורנית אל עירו, וכך במשך שלשה ימים הלך לבן עד לעירו** [ככל הנראה כדי לראות שאכן יעקב ברח משם], וכשמצא שאכן יעקב אינו נמצא, התחיל לדדוף אחרי יעקב במשך יום אחד, כל מה שיעקב הלך במשך שבעה ימים. נמצא שאכן היה זה ביום השביעי ליציאת יעקב מביתו, והלך לבן ביום אחד מה שהלך יעקב בשבעה ימים.

לְהִתְבּוֹנֵן

לומד חשוב! לאחר שלמדת את כל המהלכים בדברי רש"י, עמוד נא וסכם לפחות מהלך אחד העולה מהדברים: כיצד יש לבאר את דברי רש"י **'שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָלַךְ יַעֲקֹב בְּשִׁבְעָה יָמִים, הָלַךְ לָבָן בְּיוֹם אֶחָד'**? וכיצד יש לפרש לדעת רש"י את הכתוב **'וַיִּרְדֹּף אַחֲרָיו דֶּרֶךְ שִׁבְעַת יָמִים'**?

נקודה למחשבה ותוספת עיון

מבחן מיוחד לקוראי הגיליון השבועי

את התשובות על שאלת 'לְהִתְבּוֹנֵן' ניתן להשיב בקו 'קול התורה', או בנדרים+
ומתן שכרה בצידה - הגרלות שבועיות בין המשיבים כהלכה

תורתך שעשועי

פרפראות וחידודים על פרשת השבוע

תשובות למדורי 'תורתך שעשועי' ניתן לשלוח דרך קו 'קול התורה' או נדרים+

חֵקֶר דָּבָר

חקירה למדנית בפרשת השבוע

אין הבעלים מקפידים – הפקר?

בפרשתנו נאמר (בראשית ל, יד) **וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן בִּימֵי קְצִיר חִטִּים וַיִּמְצָא דוּדָאִים בַּשָּׂדֶה**, וכותב רש"י: לְהַגִּיד שִׁבְחָן שֶׁל שְׁבָטִים, שָׁעַת הַקְּצִיר הָיָה וְלֹא פָּשַׁט יָדוֹ בַּגָּזֵל לְהָבִיא חִטִּים וּשְׂעוֹרִים אֶלָּא דָּבָר הַהֶפְקֵר, **שֶׁאֵין אָדָם מַקְפִּיד בּוֹ**'.

הנה מלשון רש"י 'שֶׁאֵין אָדָם מַקְפִּיד בּוֹ', משמע שהדודאים גדלו בשדה של אדם, אלא שאין אדם מקפיד עליהם ולכן אין בהן גזל, וכן הוא בגמ' פסחים (ו, ב) לגבי סופי תאנים שבזמן שאין בעל הבית מקפיד עליהן - מותרין משום גזל.

ויש לחקור מה הטעם שאין איסור גזל בדבר שאין הבעלים מקפידים, האם זה משום שכאשר אין הבעלים מקפידים הרי הם **מפקירים** את הדבר, כך שאינו שייך כלל לבעלים, או שמא אין כאן ענין של הפקר, והדבר עדיין שייך לבעלים, אלא שכאשר אין מקפידים **אין בו איסור גזל**.

יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה

בקיאות בחמשה חומשי תורה

א. בפרשת השבוע נאמר (בראשית לא, ז) **וְאָבִיכֶן הִתֵּל בִּי**. היכן עוד בחמשה חומשי תורה מוזכר הביטוי 'הִתֵּל'?

ב. בפרשת השבוע נאמר (בראשית כח, טז) **וַיִּקַץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר 'אָכֵן יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה**. היכן עוד בחמשה חומשי תורה מוזכרת המילה 'אָכֵן'?

ג. בפרשת השבוע נאמר (בראשית לא, כא) **וַיָּשֶׂם אֶת פָּנָיו 'הַר הַגִּלְעָד'**. היכן עוד בחמשה חומשי תורה מוזכר 'הַר הַגִּלְעָד'?

מְחֻדָּדִים

שאלות בפרשת השבוע

א. היכן מצאנו את הכינוי 'שטן' על איש צדיק?

ב. ומי אינו מאמין אפילו לצדיק וקדוש?

ג. איזה דבר טוב נחשב אצל הצדיק כדבר רע?

קֶטֶן הַיּוֹרֵעַ

חִדּוּדִים בָּתֹרוֹת וּפְסוּקֵי הַפָּרָשָׁה

לְפָנֶיךָ מִסְפַּר שְׁאֵלוֹת מִתּוֹךְ לְשׁוֹנוֹ שֶׁל רַשִׁ"י בְּפָרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ.

הַתְּשׁוּבָה לְכָל שְׁאֵלָה מַתְחִילָה בְּאוֹת מְסֻיֶּמֶת (הַמּוֹפִיעָה בְּפִרּוּשׁ רַשִׁ"י). כְּאֲשֶׁר תַּרְכִּיב יַחַד אֶת הָאוֹתִיּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁל כָּל תְּשׁוּבָה תִּמְצָא מִלָּה הַמּוֹפִיעָה בְּפָרָשָׁה:

א. מָה קָרָה לְיַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר נִתְבַּשֵּׂר בְּשׂוֹרָה טוֹבָה?

ב. בְּאֵיזוֹ צוּרָה גָּלָה יַעֲקֹב אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר?

ג. אֶת הָאֲבָנִים הֵנִיחַ יַעֲקֹב תַּחַת רֹאשׁוֹ אוֹ סְבִיב לְרֹאשׁוֹ?

ד. מָה קוֹרֶה לָעִיר כַּאֲשֶׁר הַצַּדִּיק יוֹצֵא מִשָּׁם?

ה. מֵהוּ הַפְּרִי שֶׁאוֹמְרִים לְאִשָּׁה שֶׁהֵבֵן שֹׁלָה אָכָלוֹ?

ו. מַהוּ לְשׁוֹן הַפִּיטָן אוֹדוֹת עֲשׂוֹ שֶׁרָצָה לְהִנָּשֵׂא לְלֵאָה?

מַהי הַמִּלָּה?

אֶת הַפִּתְרוֹן יֵשׁ לְהַזִּין בְּמַעֲרֶכֶת 'תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב' (לְרִשּׁוּמִים בִּלְבַד)

שִׂימוּ לֵב - מֻבְטָח מֵיחָד וְנוֹשֵׂא פְּרָסִים יִקְרֵי עֶרֶךְ, לְפוֹתְרִים אֶת הַחִידָה יַחַד עִם בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה בְּשֻׁלְחַן הַשַּׁבָּת!

פִּתְרוֹן 'קְטַן הַיּוֹדֵעַ' פָּרָשַׁת חַיֵּי שָׂרָה - מַגְדָּנוֹת

פְּתָרוֹנוֹת

פָּרָשַׁת חַיֵּי שָׂרָה

מֹשִׁיב כְּהִלְכָה

תְּמִצִּית חֵלֶק נִבְחָר מִתְּשׁוּבוֹת אַלְפֵי הַלּוֹמְדִים לְמִדְוַר 'חִקּוּר דְּבָר'

הַחִקּוּרָה: אֵיךְ נַעֲשָׂה אֱלִיעֶזֶר שְׁלִיחָהּ?

בְּפָרָשַׁת חַיֵּי שָׂרָה נֶאֱמַר שֶׁאַבְרָהָם אֵבִינוּ אָמַר לְאֱלִיעֶזֶר עַבְדּוֹ (כד, ד) **וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי לְיִצְחָק**. וְיֵדוּעָה חִקִּירַת הַמְּפָרְשִׁים **הָאִם אֱלִיעֶזֶר הָיָה שָׁלִיחַ לְקִידּוּשִׁין, דְּהֵינוּ שֶׁהוּא עַצְמוֹ קִידֵּשׁ אֶת רִבְקָה בִּשְׁלִיחוּתוֹ שֶׁל יִצְחָק, אוֹ שֶׁהִיא רַק מְמוּנָה לְהָבִיא אֶת רִבְקָה אֶל יִצְחָק וְאַחַר כָּךְ יִצְחָק יְקַדְּשֶׁנָּה.**

וְהִנֵּה לְפִי הַשִּׁיטָה שֶׁאֱלִיעֶזֶר הָיָה מְמֻנֶּה שְׁלִיחַ לְקִידּוּשִׁין, יֵשׁ לַחְקֹר וּלְשַׁאוֹל:

א. הֲרֵי עֶבֶד כְּנַעֲנִי אֵינוֹ יָכוֹל לִהְיוֹת שְׁלִיחַ (גִּיטִּין כג, ב), וְאֵיךְ נַעֲשָׂה אֱלִיעֶזֶר שְׁלִיחַ? ב. הֲרֵי יִצְחָק הָיָה גָּדוֹל וְהָיָה בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ, וּבַהֲכָרַח שִׁיצְחָק עָשָׂה אֶת אֲבִיו אַבְרָהָם לְשָׁלִיחַ לְקַדֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה, וְאַבְרָהָם הֶעֱבִיר הַשְּׁלִיחוּת לְאֱלִיעֶזֶר, וְקָשֶׁה לְדַעַת הַפּוֹסְקִים (אַבְהָ"ע ז' סִי' לו) שֶׁבְּקִידּוּשִׁין אֵין שְׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ, אֵיךְ עָשָׂה אַבְרָהָם שְׁלִיחַ אֶת אֱלִיעֶזֶר?

תְּשׁוּבוֹת לְשְׁאֵלָה הָרִאשׁוֹנָה, אֵיךְ הָיָה אֱלִיעֶזֶר שְׁלִיחַ, וְהֵרֵי עֶבֶד אֵינוֹ יָכוֹל לִהְיוֹת שְׁלִיחַ:

א. אַבְרָהָם שִׁחְרֵר אֶת אֱלִיעֶזֶר, וְשׁוּב הָיָה יָכוֹל לְהִיעָשׂוֹת שְׁלִיחַ (פְּנֵי דָּוִד; מַהֲרִי"ל דִּיסְקִין, וְעוֹד).

ב. בְּעֶל הַהַפְלָאָה תֵּרֵץ (בְּאַבְהָ"ע ז' סִי' ל"ט, וּבְפָנִים יָפוֹת כָּאן), שֶׁעֶבֶד אֵינוֹ יָכוֹל לִהְיוֹת שְׁלִיחַ רַק לְאֲחֵרִים, אֲבָל לְרַבּוֹ יָכוֹל לִהְיוֹת שְׁלִיחַ, מִדֵּין 'יַד עֶבֶד כְּיַד רַבּוֹ', שׁוּתָּפוּת גְּדוֹלָה יוֹתֵר מִשְּׁלִיחוּת, וְאֱלִיעֶזֶר הָיָה עֶבְדּוֹ שֶׁל יִצְחָק אַחֲרֵי שֶׁאַבְרָהָם מָסַר כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק.

ג. כָּל הַחִסָּרוֹן שֶׁל עֶבֶד הוּא מִצַּד שֶׁאֵינוֹ בְּתוֹרַת גִּיטִּין וְקִדּוּשִׁין, וְקִדּוּם מִתְּנַת תּוֹרָה הָיָה עֶבֶד יָכוֹל לִהְיוֹת שְׁלִיחַ.

ד. אֱלִיעֶזֶר לֹא בָּא מִדֵּין שְׁלִיחוּת, אֶלָּא מִדֵּין זָכִין לְאָדָם שֶׁלֹּא בְּפָנָיו וְשֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ, וּבְזֶה גַּם עֶבֶד יָכוֹל לִזְכּוֹת.

ה. קוֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה לֹא הָיוּ כָּל דִּינֵי חֻלִּין קְדוּשִׁין, אֶלָּא יָעוּד וְייִחוּד אִשָּׁה לְאִישׁ, וּבְזֶה אֵין צָרִיךְ תּוֹרַת שְׁלִיחוּת.

ו. יֵשׁ שִׁיטוֹת (ר"י מִיגַּאשׁ גִּיטִּין כג, א, וּרְאֵה קְהִילוֹת יַעֲקֹב גִּיטִּין סִי' יח וְעוֹד) שֶׁעֶבֶד פָּסוּל רַק לְקַבָּלָה, אֲבָל הוֹלָכָה, שֶׁהוּא מַעֲשֶׂה קוֹף בְּעַלְמָא, כָּשֵׁר גַּם עֶבֶד, וְאֱלִיעֶזֶר הָיָה שְׁלִיחַ הוֹלָכָה.

ב. בְּמֶשֶׁךְ חָכְמָה בִּיאֵר, שֶׁהַדִּין שֶׁל שְׁלִיחַ אֵינוֹ עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ, מְצַד 'מֵילֵי לָא מִימְסְרֵי לִשְׁלִיחַ', נֶאֱמַר רַק בְּדָבָר שֶׁתְּלוּי בְּהַכְסָמַת הַשֵּׁנִי כְּגוֹן קִדּוּשִׁין שֶׁתְּלוּי בִּרְצוֹן הָאִשָּׁה, וְזֶהוּ בִּגְדַר 'מֵילֵי', [אֲבָל בִּגִּירוּשִׁין שֶׁהוּא בְּעֹל כַּרְחָהּ, שְׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ, דַּאֲנַן בִּגְדַר 'מֵילֵי'], וּמֵעַתָּה כָּאן כֵּיוָן שֶׁאָחִיזָה וְאָמַר עָנִו וְאָמְרוּ 'מֻתָּשִׁם יֵצֵא הַדָּבָר', וְהַדִּבּוּר מְחַיֵּב לִהְיוֹת שֶׁאֵינוֹ תָּלוּי בִּרְצוֹנָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ 'לֹא נוֹכַל דַּבֵּר אֵלֶיךָ רַע אוֹ טוֹב', הוֹ"ל כְּמוֹ שְׁלִיחַ הוֹלָכָה לְגִירוּשִׁין, דְּשְׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ, כֵּיוָן דְּאִיתָא בְּעֹל כַּרְחָהּ.

ג. יֵשׁ שִׁיטָה (רִיא"ז הוּבָא בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה אֲבִי עֶזְ"ז סִי' לה) שֶׁבְּקִידּוּשִׁי שְׁטָר, שְׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ, וְיֵתֵן שֶׁאֱלִיעֶזֶר קִידֵּשׁ בְּקִידּוּשֵׁי שְׁטָר, כֹּשֶׁם שֶׁנִּתַּן לוֹ אַבְרָהָם שְׁטָר מַתָּנָה עַל כָּל רְכוּשׁוֹ כְּתַב גַּם שְׁטָר קִידּוּשִׁין.

ד. יִצְחָק לֹא עָשָׂה אֶת אֲבִיו שְׁלִיחַ, כְּמוֹ"ש בְּגְמָרָא מֵס' קִידּוּשִׁין (מה, ב), דְּלֹא חָצִיף אִינִישׁ לְשַׁוּוֹיהּ אֲבִיו שְׁלִיחַ, אֶלָּא אַרְצְוֵיי אֲרַצֵי קַמֵּי אֲבִיו, וְאַבְרָהָם נַעֲשָׂה מְאַלְיוֹ שְׁלִיחַ מִדֵּין 'זְכִי לְאָדָם שֶׁלֹּא בְּפָנָיו וְשֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ'.

ה. אֵין הַכְּרָח שֶׁיִּצְחָק שָׁלַח אֶת אַבְרָהָם וְאַבְרָהָם שָׁלַח אֶת אֱלִיעֶזֶר, אֶלָּא יִתָּכֵן שֶׁיִּצְחָק עָצְמוֹ עָשָׂה אֶת אֱלִיעֶזֶר שְׁלִיחַ, וְאַבְרָהָם רַק אָמַר לְאֱלִיעֶזֶר לְהֵיכָן לָלֶכֶת וְאֵיזֶה אִשָּׁה לְקַחַת (צְפְנַת פַּעְנֵחַ).

ו. קוֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה לֹא הָיוּ כָּל דִּינֵי חֻלִּין קְדוּשִׁין, אֶלָּא יָעוּד וְייִחוּד אִשָּׁה לְאִישׁ, וְכַמִּילָא גַּם לֹא הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת שְׁלִיחַ.

יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה

הֵיכָן עוֹד נִזְכַּר בַּתּוֹרָה:

א. **'כְּלֵי כֶסֶף'?** | בְּפָרָשַׁת שְׁמוֹת (שְׁמוֹת ג, כב) וּבְפָרָשַׁת בֹּא (יא, ב) **וְשַׁאֲלָה אִשָּׁה מִשְּׁכֶנְתָּהּ וּמִגָּרַת בֵּיתָהּ כְּלֵי כֶסֶף**.

ב. אָדָם שֶׁנִּקְרָא בְּשֵׁם **'צֹחַר'**? | בְּפָרָשַׁת וָאֵרָא (שְׁמוֹת ו, טו) **וּבְנֵי שִׁמְעוֹן יְמוּאֵל וְיָמִין וְאֹהַד וְיָכִין וְצֹחַר**.

ג. הַבִּיטּוּי **'טְיָרִים'**? | בְּפָרָשַׁת מְטוֹת (בְּמִדְבַּר לא, י) **וְאֵת כָּל טִירֵיהֶם שִׂרְפוּ בָאֵשׁ**.

מְחֻדָּדִים

א. **מַה פֵּירוּשׁ הַבִּיטּוּי 'לִפְצֹחַ אֲגוּרִים'?** | הַפֵּירוּשׁ הוּא: **לִפְתֹּחַ** אֲגוּרִים, עַל פִּי רַשִׁ"י בְּרֵאשִׁית כה, טז: 'בְּחִצְרֵיהֶם - כְּרָכִים שֶׁאֵין לָהֶם חוֹמָה, וְתִרְגּוּמוֹ בְּפִצְחֵיהֶן, **שֶׁהֵם מְפֻתָּחִים לְשׁוֹן פְּתִיחָה**'.

ב. **הָאִם אֶפְשָׁר לִנְפֹּץ יַיִן בְּלִי לִנְפֹּץ אֶת הַבַּקְבּוּק?** | אֶפְשָׁר לִנְפֹּץ יַיִן, כִּי נִיפּוּץ פִּירוּשׁוֹ שְׁפִיכָה וִיצִיקָה, רַשִׁ"י בְּרֵאשִׁית כד, כ: 'וַתְּעַר - לְשׁוֹן נְפִיצָה, וְהוּא שֶׁיֵּשׁ בִּלְשׁוֹן מִשְׁנָה (עֲבוֹדָה זָרָה ה, ז) הַמְעָרָה מִכְּלֵי אֶל כֵּלִי'.

ג. **מַה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת עִם תְּפִילִין חוּץ מִלְּהַנִּיחַ אוֹתָם?** | לְהִישָׁבֵעַ בָּהֶם. רַשִׁ"י בְּרֵאשִׁית כד, ב: 'תַּחַת יְרֵכִי - לְפִי שֶׁהִנִּשְׁבַּע צָרִיךְ שִׁיטּוּל בְּיָדוֹ חֵפֶץ שֶׁל מְצוָה, כְּגוֹן סֵפֶר תּוֹרָה אוֹ **תְּפִילִין**'.

אַהֲבַת תּוֹרָה

פְּרִי עֵטָם שֶׁל לוֹמְדֵי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב

הַמִּבְחָן שֶׁעָרַךְ הָאַדְמוֹ"ר הָרַה"ק מְטַאהֶש זִי"ע

אָבוֹא בָּזֶה לִשְׁגֹּר לָכֶם – וּבְתִקְוָה וּבְקָשָׁה שֶׁתִּפְרְסְמוּ זֹאת בְּרַבִּים לִזְכוּת הָרַבִּים שֶׁיִּתְחַזְּקוּ בִּלְימוּד חוּמָשׁ וְרַשִׁ"י – דְּבָרִים נִפְלָאִים וְחֲשׁוּבִים הַמּוֹבָאִים בְּסֵפֶר 'עֲבוֹדַת עֲבוֹדָה' (שִׁיחוֹת קֹדֶשׁ, ח"ג, פָּרָשַׁת וַיֵּצֵא עַמּוּד סא) מֵאֵת הָאַדְמוֹ"ר הָרַה"ק מְטַאהֶש זִי"ע בְּפָרָשַׁת וַיֵּצֵא, בְּשִׂיחָה שֶׁמִּסַּר לְתַלְמִידָיו יְשִׁיבָתוֹ, וְאֲנִי מַעְתִּיק כָּאן אֶת הַדְּבָרִים כִּכְתָבָם וּכְלָשׁוֹנָם:

"צְרִיכִין לִיזָּהֵר בִּלִּימוּד חוּמָשׁ וּפְרַ"שׁ" מִידֵי שָׁבוּעַ בְּשָׁבוּעַ, וְאַשְׁאֲלֶכֶם שְׁאֵלָה בְּפָרָשַׁת שָׁבוּעַ זֶה [וַיֵּצֵא], אֲשֶׁר מִזֶּה נִרְאֶה הֵיאַךְ מִצְטַבְּכִים בִּלִּימוּד הַזֶּה. מֵהוּ פֵּירוּשׁ הַפְּסוּק (בְּרֵאשִׁית לא, מג) 'וַיּוֹכַח אָמַשׁ'? תַּלְמִיד אֶחָד עָנָה: כִּי הַפֵּירוּשׁ הוּא עַר הָאט גְּעִשְׁטַארְפֶט נְעַכְטֶן' [הוּא הָעִנְיָן אַתְמוֹל] כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשׁ"י 'לְשׁוֹן תּוֹכָחָה', וְלֹא לְשׁוֹן הוֹכָחָה.

עַל זֶה הֵשִׁיב רַבֵּינוּ: בִּלְשׁוֹנֵנוּ 'גְּעִשְׁטַארְפֶט' פֵּירוּשׁוֹ 'שֶׁהֶעָנְיִשׁוֹ', וְכֵאן לֹא עָנַשׁ הַקָּבָ"ה אֶת לָבָן, אֶלָּא אָמַר לוֹ דִּבְרֵי תּוֹכָחָה, וּמַה שֶּׁפֵּירַשׁ"י 'לְשׁוֹן תּוֹכָחָה', פֵּירוּשׁוֹ שֶׁאָמַר לוֹ 'שְׁטַארְפֶּ"ן' [דִּבְרֵי הַתּוֹכָחָה וְאַזְהָרָה] וְהֵיינוּ שֶׁהִזְהִירוֹ שֶׁאַל יָרַע לְיַעֲקֹב. אַם כֵּן 'וַיּוֹכַח' פֵּירוּשׁוֹ 'עַר הָאט אִים גְּעוּוָארְנְט' [הוּא הִזְהִירוֹ].

סִיּוּם הָרַבִּי מְטַאהֶש זִי"ע לְבַחוּרִים: "הֵרֵי לְכֶם דּוּגְמָא קְטַנָּה עַד כְּמָה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן אֲפִילוּ רַק בְּתֵיבָה אַחַת שֶׁבְּפָרָשָׁה הֵיאַךְ לְפָרֵשׁ אוֹתָהּ כָּרָאוּי, וְאַף כַּאֲשֶׁר כְּבָר יוֹדֵעַ הַפֵּירוּשׁ, עֲדַיִן צָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן הֵיאַךְ לְפָרְשָׁהּ בְּיִתְרוֹן בְּיוֹתֵר, בְּיִתְרוֹן הַסֵּבֶר, בְּיִתְרוֹן טַעַם, וּבְיִתְרוֹן עֲמָקוּת, וְלָזֶה צְרִיכִין לִלְמוֹד חוּמָשׁ וְרַשִׁ"י בִּשְׁיעוּר לֹא לְאַט בְּשִׁטְחִיּוּת מִן הַשָּׁפָה וּלְחוּץ" עַכְלָ"ק.

בְּבִרְכַת רַב טוּב: שׁ. הַכֹּהֵן וַיינִישְׁטֵאק, בְּרוּקְלִין נִיו יוֹרְק

בִּזְכוּת הַתּוֹרָה

שְׁמוֹת הַזּוֹכִים בְּהַגְרָלוֹת בְּפָרָשַׁת וַיֵּרָא

זוֹכִים בְּהַגְרָלוֹת אַבְרֵכִים וְתַלְמִידֵי יְשִׁיבוֹת גְּדוֹלוֹת

סִיכּוּם יוֹמִי - 200 ₪: הרב **חיים אליעזר טורט** - בית שמש, שיח יצחק | הרב **יוסף איזבי** - ירושלים, אור אליהו | הרב **יפתלי שפירא** - ערד | הרב **דוד קראוס** - חיפה, מגדל עוז | הרב **פנחס צימרמן** - בני ברק, אור מאיר | הרב **מרדכי יוסף יזוזוף** - ירושלים, סאטמאר | הרב **נתן גבאי** - ירושלים, דורשי ציון | הרב **אברהם דוב רינגל** - בני ברק, בעלזא | הרב **יצחק זאב קליין** - ביתר עילית, קמניץ | הרב **יוסף חיים קניג** - ירושלים, בית הכרם | הרב **משה שמעון וינטרוב** - עפולה, שיח השדה | הבה"ח **אליה יונן משה** - אשדוד, רינת התורה | הרב **אברהם אביגן** - ירושלים | הרב **הלל חשין** - בית שמש, נחלת חן | הרב **שמואל בורנשטיין** - ביתר עילית, קרלין | הבה"ח **שמחה פרידמן** - אשדוד, שפת אמת | הרב **גבריאל דייויס** - ירושלים, בריסק | הרב **יצחק אוורבך** - קרית צאנז נתניה | הרב **פינחס דוד זובערר** - ביתר עילית | הרב **מרדכי הברפלד** - ירושלים, זכרון חניך | הבה"ח **שלמה טויסיג** - אלעד, בית מאיר | הרב **בנימין לוין** - ירושלים | הבה"ח **אריאל משיח** - חולון, בית שמעיה | הרב **סנדר אורי** - ירושלים | הבה"ח **יעקב יהודה** - ירושלים | הבה"ח **חיים מרק** - מודיעין עילית, סטאלין קאראלין | הרב **מאיר ישראל סדר** - ירושלים, תורת משה חיים | הרב **רחמים יוסף** - יוסף חיים | הרב **משה חיים מורה** - תל ציון, קול יהודה | הרב **מרדכי פולק** - נתיבות, פקודת אלעזר | הרב **אהרון סאמט** - ירושלים | הבה"ח **משה דוויטש** - אלעד, שערי תורה | הבה"ח **אפרים גוטספלד** - ירושלים, מיר | הרב **יובל שוורץ** - ירושלים, תורת משה אהרון | הרב **יהודה קוזלובסקי** - כפר חבד | **מבחן שבועי 500 ₪:** הבה"ח **משי זהב אולמן** - בית שמש | הרב **אליהו משה ברנדויין** - ירושלים | הבה"ח **יצחק בייניש** - מודיעין עילית, תורה בתפארתה | הבה"ח **גדליה משה רוזנבוים** - ירושלים, חיי משה | הבה"ח **ראובן חיים יעקב ווידוב** - קרית צאנז נתניה, דברי חיים | **יודעים את התורה - 150 ₪:** הבה"ח **שמעון עקין** - בני ברק, סאטמאר | הרב **שלמה פישר** - ירושלים | **'להתבונן' - 100 ₪:** הרב **שמחה בונם רוזנברג** - בית שמש, דושינסקי | הבה"ח **יונתן נבו** - ירושלים, מאור התורה | הרב **משה שאוסקי** - חיפה, באר העולם | **חקור דבר - 200 ₪:** הרב **אליעד קדושי** - ביתר עילית | הרב **כפיר אליהו** - בני ברק, מאיר אורה | **מחודדים - 50 ₪:** הרב **מרדכי איצקוביץ** - לוד, עטרת שלמה | הרב **מאיר זרגרי** - ירושלים, נועם אליעזר | הרב **יוסף וייס** - בית שמש | הרב **שמעון פדר** - ירושלים, מיר | **פשט ע"פ אונקלוס ורש"י:** הבה"ח **ישעשר בלוי** - בת ים, קדושת ציון | הבה"ח **יהודה טביוביץ** - אלעד, חיי משה | הרב **יצחק מנשה רוזנפלד** - בני ברק | **נבחנים קבועים - 100 ₪:** הרב **ישראל לוי** - בית שמש | הבה"ח **אפרים פישל וייזמאן** - נוף הגליל, בעלזא | הרב **יוסף ברנשטיין** - ביתר עילית | הרב **אליעזר פרידמן** - מודיעין עילית | הרב **יצחק רוזנבלט** - אשדוד, גרודנא

זוֹכִים בְּהַגְרָלוֹת תַּלְמִידֵי יְשִׁיבוֹת קְטַנּוֹת וִילָדִים

סִיכּוּם יוֹמִי - 50 ₪: יניק וחכים **ברוך ברכר** - בני ברק, ערלוי | הבה"ח **משה חיים רנד** - ירושלים, אור שמואל | הבה"ח **יצחק פדר** - אלעד | יניק וחכים **יוסף דוד מנטל** - ירושלים, חכמת שלמה | הבה"ח **ישראל עקשטיין** - מודיעין עילית, יגיעת התורה | הבה"ח **שלום נח קניג** - ירושלים, בית אברהם סלונים | הבה"ח **מרדכי צוקרמן** - ירושלים, עין חיים | יניק וחכים **דוד גרוס** - ירושלים | הבה"ח **אהרן אדלר** - בני ברק, דעת תבונות | יניק וחכים **יהונתן רויבר** - יסודות, בני יוסף | הבה"ח **בנימין קרביץ** - מודיעין עילית, דרכי אבותינו | יניק וחכים **יעקב עקיבא** - בית שמש | הבה"ח **אשר יונגרייז** - בני ברק, דרכי שמואל | יניק וחכים **שמואל דייר** - בני ברק, הליכות שמואל | יניק וחכים **שמעון וזיסנר** - ביתר עילית, תפארת משה | יניק וחכים **שמואל אשר סלבוצקי** - ירושלים, זיכרו | יניק וחכים **מרדכי ליסיצין** - מודיעין עילית, עטרת שלמה | הבה"ח **יהודה תם** - בני ברק, אינתן התורה | יניק וחכים **דוד שפירא** - בני ברק, סורוקצין | הבה"ח **מאיר שמחה נדבורלה** - ירושלים, דעת משה | הבה"ח **מאיר יוזוף** - בני ברק, פונביז' | **מבחן שבועי - 100 ₪:** הבה"ח **ישראל מאיר** - ירושלים, אור שמואל | יניק וחכים **יוסף שלום עזיזי** - ירושלים, מוסדי עולם | יניק וחכים **יונתן רבינוביץ** - קרית יערים | **יודעים את התורה - 50 ₪:** יניק וחכים **דוד צבי שרשן** - בית שמש, באר משה מנחם | יניק וחכים **אהרן מילר** - ירושלים, תורת העמק | **מחודדים - 50 ₪:** הבה"ח **ישראל מאיר לנדה** - בני ברק, רוממות התורה | יניק וחכים **חיים פחנס פקמן** - מודיעין עילית, אור התורה | **קטן היודע - 50 ₪:** יניק וחכים **ישעיהו אריה אלדד** - ירושלים, חוות דעת | יניק וחכים **דוד לנג** - מודיעין עילית, תפארת שלום | יניק וחכים **יעקב ישראל קליין** - ירושלים, בית אשר | **קטן היודע - מבצע שולחן שבת - 50 ₪:** יניק וחכים **ראובן יוסף כהן** - בני ברק, אור זורח | יניק וחכים **אריאל מנדל** - ביתר עילית | הבה"ח **משה רימנן** - מודיעין עילית, חמדת משה | יניק וחכים **יעקב ישראל אדלשטיין** - ירושלים, חכמת שלמה | יניק וחכים **אושר ברגמן** - בית שמש, מעלות התורה | יניק וחכים **חיים שלמה רבינוביץ** - ביתר עילית, באיאן | יניק וחכים **אהרן יהושע וויץ** - ביתר עילית, אור עולם

אני לומד כל יום, אבל למה להיבחן?

נתוני 'תורה שבכתב' מוכיחים כאלף עדים:
לומדים המקפידים על עריכת המבחן היומי שומרים על קביעות הלימוד היומי בהבנה וידיעה ב65% יותר מלומדים שאינם נבחנים!

טעמו וראו כי טוב: הצטרפו לרבבות הנבחנים היומיים שחיים עם בהירות ומתיקות בתורה!

לרישום והצטרפות ל'תורה שבכתב':

02-500-2018 נדרים+

מארה"ב: 4433-0613-0131 | מאנגליה: 351-9881-1518

מכון הוצאה לאור | אגף 'שיעורי תורה' | קו 'קול התורה' | מבחר שיעורים במגוון שפות וסגנונות | סיכומים ומבחנים | שעשועי תורה | הגרלות ופרסים | גיליון שבועי | ניוזלטר יומי

לפניות, תגובות והערות: ts025002018@gmail.com